

صاحب امتیاز: انجمن علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا(س)

زیر نظر: اداره کل امور فرهنگی دانشگاه الزهرا(س)

مدیرمسئول: عاطفه عبدی

Atefeh.abdi70@gmail.com

سر دبیر: فرزانه بهارلو

همکاران این شماره:

فاطمه خسروی

سمیه خوانین مقدم

زینب السادات صندید

طراحی جلد و صفحه آرایی: سپیده طالبی همت آبادی

کارشناس نشریه: زهرا وزیری

چاپ، صحافی و لیتوگرافی: دامون

نشانی: تهران، میدان ونک، ده ونک، دانشگاه الزهرا(س)،

ساختمان معاونت فرهنگی - اجتماعی، اتاق نشریات

تلفن: ۰۲۱-۸۸۰۵۶۹۰۸

صندوق پستی: ۱۹۹۳۸۹۱۱۷۶۴

رایانامه: archive.alzahra@gmail.com

وبلاگ: http://alzahra-archive-journal.blog.ir

فهرست

- سخن سردبیر / ۲
- اصطلاحنامه آرشیوی: واژگان تخصصی مطالعات آرشیوی / ۴
- فصلنامه اسناد بهارستان / ۶
- چکیده اولین پایان نامه های آرشیوی دفاع شده در دانشگاه الزهرا(س) / ۷
- در جستجوی ارزش / ۱۲
- مرکز اسناد و مطبوعات آستان قدس رضوی / ۱۵
- زمان تشکیل انجمن آرشیوداران ایران فرا رسیده است / ۱۸
- شبی در آرشیو ملی! / ۲۲
- همایش مَهرشناسی ایرانی (دوره اسلامی) / ۲۶
- مراسم رونمایی از مجموعه تصویری ایران در یک نگاه
- آیین افتتاح موزه کتاب و میراث مستند ایران / ۲۸
- فراخوان همکاری با فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا(س) / ۳۲

سخن سردبیر

• فرزانه بهارلو
• دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء(س)
• farzanehbaharluo@gmail.com

نشریات علمی از جمله رسانه‌های موثر در ارتقای علوم و انتقال دانش میان اساتید، پژوهشگران و دانشجویان هستند. این نشریات محل جستجوی پیشرفت‌های نوین علوم می‌باشند. حمایت از نشریات تخصصی حوزه آرشیو موجب افزایش کیفیت محتوا می‌شود و این رشته را ثابت قدم، به قله‌های اعتلای علمی می‌رساند. از این رو بر خود لازم دانستم تا برای معرفی نشریه‌ای نوپا قلم بزنم. حوزه آرشیو دارای نشریات متعددی است. در میان این نشریات نقش آرشیو بعنوان سازمان مستقل و علم روز دنیا خیلی پر رنگ نیست، بلکه بسیاری از این نشریات مطالب خود را به سندپژوهی و تاریخ اختصاص می‌دهند؛ به عبارتی دیگر از منظر تاریخ به آرشیو می‌نگرند. البته نشریات خوبی هم در این عرصه حضور دارند که به آرشیو بصورت تخصصی پرداخته‌اند. در میان این نشریات وجود نشریه‌ای که مقالات دانشجویان و اساتید را - که فاقد ساختار وزارت علوم باشد - در حوزه مطالعات آرشیوی پشتیبانی کند، بشدت احساس می‌شد.

پژوهشکده اسناد آرشیو ملی، کمر همت خود را بست تا این شکاف را از میان بردارد. از این رو فصلنامه علمی تخصصی «آرشیو ملی» را پایه گذاری نمود. همت آقای دکتر غلامرضا عزیزی در پذیرش مسئولیت حقوقی نشریه، و دکتر سید محمود سادات بعنوان سردبیر، موجب شد تا شماره اول این فصلنامه برای بهار ۹۴ و با تاخیر در زمستان ۹۴، توسط سازمان اسناد ملی منتشر شود.

در شماره اول این فصلنامه مقالاتی با عنوان "بایگانی پرونده‌های اداری در سامانه‌های ماشینی با تکیه بر ارتقای اتوماسیون"، "کاربرد فناوری اطلاعات در آرشیو"، "مستندنگاری یک جلد قرآن خطی متعلق به ۱۲۹۵ ه.ق"، "پژوهشی بر جایگاه شیلات شمال در مناسبات ایران و روسیه در عصر قاجار با تکیه بر اسناد"، "معرفی کتاب آموزش مدیریت اسناد الکترونیکی"، "معرفی مجله انجمن دوستداران آرشیو" و "گزارشی از همایش و نمایشگاه اسناد" ارائه شده است. همچنین فرم اشتراک نشریه نیز در پایان شماره اول آمده است.

علاقمندان می‌توانند جهت دریافت نشریه، با پرداخت حق اشتراک به همراه فرم مربوطه به آدرس فروشگاه کتاب کتابخانه ملی ایران، واقع در بزرگراه حقانی، بلوار کتابخانه ملی، ساختمان کتابخانه ملی، فروشگاه کتاب، این فصلنامه را دریافت نمایند.

از آنجایی که این نشریه نوپا است، قلم را بر انتقاد یا پیشنهاد تحریر نمی‌کنم و همه اساتید، دانشجویان، پژوهشگران و علاقمندان حوزه آرشیو را به حمایت از این فصلنامه علمی - تخصصی دعوت می‌کنم. باشد که این حمایت‌های کوچک، زمینه را برای برداشتن قدم‌های بزرگ‌تر فراهم سازد.

مجموعه کتابخانه

اصطلاح‌نامه آرشیوی:

واژگان تخصصی مطالعات آرشیوی

• سمیه خوانین مقدم
• دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)
• khavanin.1360@gmail.com

فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)

مشخصات کتاب

سرشناسه: شهبازی، محبوب، ۱۳۵۱ -، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور: اصطلاح‌نامه آرشیوی: واژگان تخصصی مطالعات آرشیوی / به کوشش
محبوب شهبازی، محمدجواد کاس نژاد.
مشخصات نشر: تهران: هزاره ققنوس، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۹۵ ص.؛ ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.
موضوع: آرشیو -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی
موضوع: زبان انگلیسی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی
موضوع: آرشیو -- اصطلاح‌ها و تعبیرها

۲۰۴ مدخل از واژگان آرشیوی که در ۹۵ صفحه به ترتیب الفبایی تنظیم شده و برای هر واژه، در قالب یک یا دو جمله، توضیحاتی ارائه شده است و دارای نمایه می‌باشد. پژوهشگران و آرشیویست‌ها می‌توانند از این واژه‌نامه بهره گیرند.

این کتاب واژه‌نامه مختصری در حوزه موضوعی آرشیو و حفاظت از پیشینه‌ها می‌باشد. این واژه‌نامه ترجمه و برداشتی آزاد از واژه‌نامه آرشیوی کانتینیوم (Continuum) می‌باشد که توسط آرشیو زلاندنو تهیه شده است. شامل

مطالعات آرشیوی

فصلنامه اسناد بهارستان

• زینب‌السادات صندید

• دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا (س)
• zeinabsadatsandid@yahoo.com

شماره ۲۲۵۸ - ۲۲۵۷
فصلنامه علمی - پژوهشی
در حوزه اسناد و تاریخ پارلمان
موزه مجید شادرا بهارستان - تهران - زمستان ۱۳۹۳

محرران ایرانی تاریخی - سیاسی میدان بهارستان و پیرامون آن (اسیرجینگ، توری زهرا صندید)؛
از نظر جایگاه حضور، به ایران، در فواینر استانی (۱۳۹۳-۱۳۹۲)، رستم روحبخش؛
تألیف حریرا لندانه فضیلت، دوره دوم مجلس و انحلال آن (از طرحدی باقری)؛
سیاسی سولتانه فضیلت (۱۳۹۳)؛ دوران سولتانه فضیلت (۱۳۹۳)؛
رفار پارلمانی مدرنی در قبال سیاستگذاری سولتانه فضیلت (۱۳۹۳)؛
تاریخ (۱۳۹۳)؛ کالبدگشایی کمیسیون تخصصی در جامعه ایران، با نگاه به کتاب اسناد محرمانه
دوره پهلوی اول (نسخه شماره ۱۳۹۳)؛
(تبریز - ۱۳۸۸) - (Tehran 1387 - 1388) (Tehran and Central Republic 1387 - 1388)

فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا (س)

مشخصات نشریه

مدیر مسئول: آقای محمد رجبی
سر دبیر: منصوره اتحادیه (نظام مافی)
صاحب امتیاز: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
دوره انتشار این مجله به صورت فصلنامه است.
آدرس وبسایت نشریه: <http://www.ical.ir>

اولین شماره این نشریه در زمستان ۱۳۸۹، در قطع وزیری و با ۲۵۰-۴۰۰ صفحه منتشر شد. تاکنون ۸ شماره از این نشریه منتشر شده است. ۵ شماره از دوره قدیم و سه شماره از دوره جدید منتشر شده است که آخرین شماره این نشریه برای زمستان ۱۳۹۳ می باشد. مقالات این نشریه از طریق پایگاه نورمگز و پایگاه کتابخانه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی در دسترس است.

«اسناد بهارستان» مجله‌ای علمی- ترویجی در حوزه اسناد و تاریخ پارلمان است. این نشریه به یاری اهل قلم با انتشار اسناد مکتوب و شفاهی آرشیوهای اسنادی، آن‌ها را در دسترس پژوهشگران قرار می‌دهد، تا براساس آن‌ها پژوهش‌های مستند علمی منتشر گردد. «اسناد بهارستان» در هر فصل مقالاتی در حوزه اسناد چاپ می‌نماید که برای نخستین بار از دل بایگانی‌ها بیرون می‌آید و ناگفته‌هایی از سالیان دراز بازگو می‌کنند.

چکیده اولین پایان نامه های آرشیوی دفاع شده در دانشگاه الزهراء (س)

۱

شده. نتایج حاصل از پژوهش به وسیله نرم افزار اس. پی. اس. اس. و اکسل طبقه بندی و بر اساس ابزارهای آمار توصیفی تجزیه و تحلیل شده اند.

• یافته ها: یافته های پژوهش حاضر نشان می دهد که الگوی یکپارچه ای برای تنظیم و توصیف اطلاعات موجود در نقشه های جغرافیایی وجود ندارد و بسیاری از سازمان ها تاکنون تنظیم و توصیف اسناد نقشه ای را آغاز ننموده اند. یافته اصلی پژوهش حاضر ۲۱۶ عنصر فراداده ای که در ۲۶ ناحیه طبقه بندی شده می باشد؛ که خود شامل ۱۰۰ عنصر توصیفی و ۱۱۶ عنصر مدیریتی است. بحث و نتیجه گیری: با تکیه بر یافته های پژوهش حاضر و استفاده از الگوی پیشنهادی می توان از طریق یکپارچه سازی تنظیم و توصیف نقشه های جغرافیایی، بازیابی را که یکی از اهداف مهم مراکز اسناد می باشد، تسهیل بخشید و کاربران را به سمت مرتبط ترین مدارک با آنچه که در ذهن دارند راهنمایی نمود.

• کلیدواژه ها: استانداردهای توصیفی، عناصر فراداده ای، تنظیم و توصیف، نظام هماهنگ، نقشه جغرافیایی

• نام دانشجو: نگار زارع

• تاریخ دفاع: ۱۳۹۴/۱۰/۲۷

• عنوان پایان نامه: مطالعه تطبیقی عناصر فراداده ای تنظیم و توصیف نقشه های جغرافیایی در مراکز جغرافیایی، آرشیوی، کتابخانه ای و موزه ای ایران و جهان با استانداردهای توصیفی بین المللی و ارائه الگوی پیشنهادی

• چکیده:

• هدف: نقشه ها به عنوان یک نمونه با ارزش از اسناد به جهت ارزش تحقیقاتی و حفظ اعتبار و اصالت ملی که دارند، مانند هر سندی نیازمند تنظیم و توصیف هستند. پژوهش حاضر با هدف ارائه الگوی پیشنهادی، جهت تنظیم و توصیف علمی و استاندارد اسناد نقشه ای به بررسی استانداردهای توصیفی و شیوه های تنظیم و توصیف سازمان های داخلی و خارجی می پردازد.

• روش پژوهش: پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی است؛ که از دو روش کتابخانه ای و پیمایشی - توصیفی تحلیل محتوا استفاده کرده است. سیاهه واری و پرسشنامه ابزارهای گردآوری داده های مورد استفاده در پژوهش حاضر است و از طیف لیکرت جهت تدوین پرسشنامه استفاده

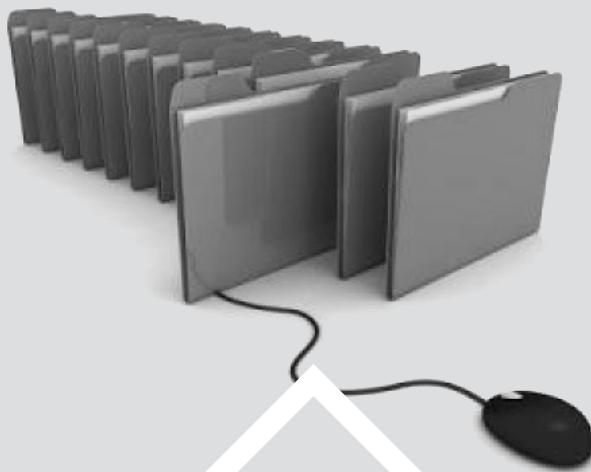
مشخص و از پیش تعیین شده، خط مشی مشخص، ارزیابی اسناد موجود و تعیین ارزش عمر آنها، شناسایی بخش‌های مختلف سازمان تغذیه‌کننده و ارائه‌دهنده اسناد، تعیین نظام طبقه‌بندی سلسله‌مراتبی به منظور استفاده یا مشاهده اسناد، مقررات و قوانین آسان در ارتباط با امور اسناد، تجهیز دانشگاه‌ها به فناوری اطلاعات و ارتباطات از عوامل ساختاری مؤثر، و اصل حفظ نظم سازمانی از سوی آرشیویست، اقداماتی برای نظم بخشی به اسناد دانشگاهی، آموزش مهارت‌های لازم به آرشیویست‌ها، علاقه‌مندی آرشیویست‌ها به کار از عوامل رفتاری مؤثر و بودجه مناسب، تعاملات لازم با محیط پیرامون برای تبادل اطلاعات، اقداماتی به منظور تفسیر و تبیین محیط اطلاعاتی و کاهش ابهام، برنامه‌ریزی صحیح درباره نحوه تشکیل و ساماندهی اسناد از سوی مدیران عوامل زمینه‌ای مؤثر در ایجاد آرشیوهای دانشگاهی در ایران می‌باشند. و در پایان پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آینده ارائه گردیده است.

- کلیدواژه‌ها: امکان سنجی، ایجاد، عوامل ساختاری، عوامل رفتاری، عوامل زمینه‌ای، آرشیوهای دانشگاهی، ایران

- نام دانشجو: سهیلا خوش‌مشرب
- تاریخ دفاع: ۱۳۹۴/۱۰/۲۸
- عنوان پایان‌نامه: امکان‌سنجی عوامل مؤثر در ایجاد آرشیوهای دانشگاهی در ایران
- چکیده:

در سازمان‌هایی نظیر دانشگاه‌ها و مؤسسات دولتی عوامل بسیاری نظیر عوامل ساختاری، عوامل رفتاری و عوامل زمینه‌ای به منظور تشکیل آرشیو در نظر گرفته می‌شود. هدف پژوهش حاضر، امکان‌سنجی عوامل مؤثر در ایجاد آرشیوهای دانشگاهی در ایران می‌باشد و این وضعیت را در مورد هر کدام از دانشگاه‌ها به صورت جداگانه نمی‌سنجیم بلکه به ارائه نتیجه کلی از یافته‌ها می‌پردازیم. جامعه پژوهش ۳۸۴ نفر از کارکنان و کتابداران شاغل در دانشگاه‌های ایران می‌باشند. روش پژوهش پیمایشی - توصیفی، ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه و روش نمونه‌گیری تصادفی ساده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS (نسخه ۲۲) استفاده شد. در بخش آمار توصیفی از جداول، فراوانی و درصد فراوانی، برای توصیف آزمودنی‌ها و در بخش آمار استنباطی آزمون (t-tes) استفاده شد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد اهداف

۳

ST و تعداد ۷ رهنمود WO و تعداد ۸ رهنمود WT ارائه شده است. از میان آن‌ها، بهینه‌سازی قدرت خدماتی، رقومی و نوع دسترسی در مسیر حرکت به سمت تبدیل شدن به یکی از غنی‌ترین، بزرگترین، ایمن‌ترین و دسترس پذیرترین گنجینه اسناد و شبکه خدمات اطلاع رسانی در کشور، استفاده مطلوب‌تر از محتوای اطلاعاتی و خدماتی موجود در جهت کاهش اثر قدرت رقبا، اطلاعاتی، اصلاح قانون به منظور تنوع محتوایی اسناد در اشکال مختلف اسناد، امکان گفتگوهای محتوای - خدماتی آرشیوی از طریق مشارکت با مراکز اطلاع‌رسانی دیگر، امکان جذب نیروی انسانی جوان و تحصیل کرده با تخصص‌های مورد نیاز و توسعه مهارت‌های حرفه‌ای و بکارگیری مهارت‌های جدید و تشکیل دوره‌های آموزش آکادمیک و تکمیلی در جهت کاهش فرسودگی شغلی در کارکنان، راه‌اندازی یک سامانه تحت وب در مسیر ایجاد همکاری‌های بین آرشیوی در راستای اطلاع‌رسانی و ارائه خدمات بیشتر، تعیین خط‌مشی مناسب قوانین برای گردآوری اطلاعات و منابع، در نوع خود از مهم‌ترین رهنمودهای ارائه شده پژوهش می‌باشند.

کلیدواژه‌ها: عملکرد آرشیو ملی جمهوری اسلامی ایران؛ تحلیل SWOT؛ تحلیل رهنمودها

نام دانشجو: زهرا سلیمانی

تاریخ دفاع: ۱۳۹۴/۱۰/۲۸

عنوان پایان‌نامه: تجزیه و تحلیل عملکرد آرشیو ملی جمهوری اسلامی ایران بر اساس مدل SWOT چکیده:

هدف، دستیابی به تحلیل وضع کنونی آرشیو ملی جمهوری اسلامی ایران با استفاده از مدل SWOT و ارائه رهنمودها و فعالیت‌های پیشنهادی مبتنی بر این تحلیل می‌باشد. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها پیمایشی است. در بخش اول، ابتدا از طریق مطالعات این حوزه و مطالعه پیشینه و مشاهده پژوهشگر، مؤلفه‌های SWOT استخراج گردید. در بخش دوم، مؤلفه‌های استخراج شده توسط جامعه مورد نظر، شامل ۲۰ نفر از کارمندان متخصص و با تجربه آرشیو ملی جمهوری اسلامی ایران ارائه شد. در این بخش با استفاده از ابزار پرسشنامه - پرسشنامه محقق ساخته) مشخص شد، آرشیو ملی جمهوری اسلامی ایران دارای ۲۲ نقطه قوت و ۷ نقطه ضعف و همچنین دارای ۱۳ فرصت و ۸ تهدید می‌باشد. با استفاده از ماتریس SWOT، وضعیت آرشیو ملی جمهوری اسلامی ایران تعیین و رهنمودهای WO، ST، SO، و WT ارائه شده است. از مجموع مؤلفه‌ها، با استفاده از ماتریس SWOT، تعداد ۸ رهنمود SO، تعداد ۶ رهنمود

مؤلفه‌های مورد نیاز جهت راه‌اندازی آرشیمو تئاتر در زمینه‌های نیروی انسانی، تجهیزات و ساختمان از منابع مختلف استخراج گشت و تحت قالب ۲۰ مقوله اصلی و ۲۲۵ مؤلفه فرعی در ۲۰ جدول مجزا آورده شد.

• نتیجه‌گیری: پس از مشخص شدن وضعیت کنونی مرکز و به دست آوردن مؤلفه‌های ضروری جهت راه‌اندازی آرشیمو تئاتر و مقایسه این دو یافته، مشخص شد که فاصله زیادی میان وضعیت موجود و مؤلفه‌های لازم وجود دارد. همچنین تحلیل یافته‌ها نشان داد که در صورت رفع کمبودها و نواقص، باز هم به دلیل شرایط ساختمانی، محل تئاتر شهر برای راه‌اندازی مرکز آرشیمو تئاتر مناسب نیست. لذا با توجه به نتایج به دست آمده، پیشنهاد می‌شود که مجموعه تئاتر شهر، مرکز هنرهای نمایشی و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در جهت حفظ میراث با ارزش فرهنگی هنری تئاتر در ساختمانی مجزا که متناسب با آرشیمو طراحی شده باشد، به راه‌اندازی یک آرشیمو مجهز با نیروی انسانی متخصص اقدام نماید.

• کلیدواژه‌ها: آرشیمو، امکان‌سنجی، هنرهای نمایشی، تئاتر، آرشیمو تئاتر، تئاتر شهر تهران

• نام دانشجو: فرزانه طالب‌حقیقی

• تاریخ دفاع: ۱۳۹۴/۱۰/۲۸

• عنوان پایان‌نامه: امکان‌سنجی راه‌اندازی آرشیمو تئاتر برای مجموعه تئاتر شهر تهران
• چکیده:

• هدف پژوهش: هدف این پژوهش تعیین وضعیت موجود و سنجش امکان احیا و راه‌اندازی آرشیمو تئاتر برای مجموعه تئاتر شهر تهران است.

• روش پژوهش: پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی است چرا که نتایج آن می‌تواند در مجموعه تئاتر شهر تهران مورد استفاده قرار گیرد. همچنین از نوع مطالعات موردی است که با رویکرد کیفی انجام گرفته است. برای گردآوری داده‌ها از فنون مصاحبه، مشاهده و مطالعه کتابخانه‌ای استفاده شده است و ابزار گردآوری داده سیاهه‌وارسی محقق ساخته بوده است. یافته‌های پژوهش از طریق تحلیل و توصیف داده‌های استخراج شده از طریق سیاهه واریسی به دست آمده است.

• یافته‌های پژوهش: بر اساس پژوهش صورت گرفته، کتابخانه و مرکز اسناد هنرهای نمایشی تئاتر شهر در زمینه نیروی انسانی، تجهیزات و ساختمان در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. همچنین

• نام دانشجو: نیره خداداد شهری

• تاریخ دفاع: ۱۳۹۴/۱۰/۳۰

• عنوان پایان‌نامه: میزان بهره‌گیری وبسایت‌های آرشیوهای ملی جهان از قابلیت‌های ابزارهای رسانه‌های اجتماعی و چگونگی مدیریت اسناد این رسانه‌ها و ارائه الگوی پیشنهادی برای معاونت اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

• چکیده:

• هدف: هدف اصلی پژوهش حاضر، تعیین میزان بهره‌گیری وبسایت‌های آرشیوهای ملی جهان از قابلیت‌های ابزارهای رسانه‌های اجتماعی و چگونگی مدیریت اسناد این رسانه‌ها و ارائه الگوی پیشنهادی به معاونت اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران است.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از نوع کاربردی است و روش پژوهش، روش آمیخته کمی (پیمایش توصیفی) و کیفی (تحلیل محتوا) است. جامعه پژوهش حاضر شامل تمامی وبسایت‌های آرشیوهای ملی سراسر جهان است. داده‌ها در بخش کمی، با استفاده از سیاهه واریسی محقق ساخته گردآوری شد و در بخش کیفی نیز تحلیل محتوا بر روی دستنامه‌های مدیریت اسناد گردآوری شده از سایت‌های آرشیوهای ملی دنیا صورت گرفت. تحلیل داده‌ها در بخش کمی با استفاده از آمار توصیفی و با نرم‌افزار Excle ۲۰۱۰ و در بخش کیفی با استفاده از کدگذاری زنده و با نرم‌افزار Nvivo ۱۱ صورت گرفت.

• یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که از ۲۰۵ کشور که کل جامعه آماری پژوهش را تشکیل می‌دادند، ۹۷ کشور در فضای مجازی حضور داشتند و در این میان ۵۸ آرشیو ملی در وبسایت خود از قابلیت‌های رسانه‌های اجتماعی بهره گرفته بودند

و ۳۳ کشور نیز دارای دستنامه بودند. به طور میانگین، هر کشور ۴ ابزار رسانه‌های اجتماعی را در وبسایت خود به کار گرفته بود. ابزارهای نشر وبی بیشترین استفاده را به نسبت سایر ابزارها توسط کشورها داشته‌اند. فیس بوک با ۸۰٪ بیشترین کاربرد را به خود اختصاص داده است. یافته‌ها نشان می‌دهد، استرالیا در قاره اقیانوسیه، نروژ در قاره اروپا، عمان و مالدیو در قاره آسیا، گواتمالا در آمریکای مرکزی، ایالات متحده آمریکا در آمریکای شمالی، کلمبیا در آمریکای مرکزی و رواندا در قاره آفریقا کشورهایی هستند که در قاره خود رتبه اول را در خصوص به کارگیری ابزارهای رسانه‌های اجتماعی در وبسایت خود کسب کرده‌اند. از میان ۳۳ کشوری که از وبسایت آرشیو ملی آنان دستنامه گردآوری شد، تنها شش کشور دستنامه مخصوص مدیریت اسناد رسانه‌های اجتماعی تدوین کرده بودند. دستنامه‌های کشور آمریکا در خصوص انتساب مقولات تعریف شده پژوهش در رتبه اول قرار داشت. گردآوری اسناد بیش از سایر فرایندها در دستنامه‌های مدیریت اسناد رسانه‌های اجتماعی مورد توجه واقع شده است.

• نتیجه: حضور ابزارهای رسانه‌های اجتماعی در وبسایت آرشیوهای ملی بر مدیریت اسناد این رسانه‌ها تأثیرگذار است. آرشیو ملی ایران، جهت بهره‌گیری از قابلیت‌های رسانه‌های اجتماعی در وبسایت خود، حداقل از چهار ابزار رسانه اجتماعی استفاده کند. در فرایند مدیریت اسناد رسانه‌های اجتماعی، مرحله گردآوری اسناد به دلیل ماهیت پویای رسانه‌های اجتماعی حائز اهمیت است.

• کلیدواژه‌ها: آرشیوهای ملی جهان، مدیریت اسناد، اسناد الکترونیکی، رسانه‌های اجتماعی، وب ۲، تحلیل محتوا، نرم‌افزار Nvivo.

گهر جستجو

• فرزانه بهارلو

• دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا (س)

• farzanehbaharluo@gmail.com

پایان نامه از مهمترین منابعی است که ایده‌ها، نوآوری‌ها و یافته‌های پژوهشی دانشجویان را به منصه ظهور می‌گذارد. رشته مطالعات آرشیوی بدلیل نوپا بودن و فقدان دوره دکتری، دارای پایان‌نامه‌هایی با موضوعات ناب است. یافته‌های این پایان‌نامه‌ها نیز ارزشمند و جالب توجه است. اگر از برخی کاستی‌ها که توسط دانشجویان، اساتید و سازمان‌ها ایجاد می‌شود بگذریم، مسئله مورد بررسی عدم بهره‌وری از یافته‌های ارزشمند پایان‌نامه‌ها در این حوزه نوپا است.

پایان‌نامه‌های دفاع شده برای چه کسانی اهمیت دارد؟

موضوعات پایان‌نامه‌های آرشیوی چیست؟

چه الزاماتی برای کاربردی شدن آن‌ها وجود دارد؟

معمولا نتایج پایان‌نامه‌ها دارای ایده‌های پژوهشی نو برای دانشجویان دیگر است و می‌تواند گامی جدید در عرصه علمی آرشیو ایجاد کند؛ گامی که منجر به گرایش‌های جدید در رشته گردد. از این رو برای اساتید بسیار با ارزش است. پیشنهادهای برآمده از پژوهش‌های صورت گرفته برای سازمان‌های مربوطه بسیار حائز اهمیت است؛ چرا که موجب پیشرفت و اعتلای علمی و فنی سازمان مذکور می‌گردد.

علی‌رغم همکاری‌هایی که سازمان مربوطه برای انجام پروژه پژوهشی انجام می‌دهد، به نتایج پایان‌نامه اعتنا نمی‌کند. این امر ناشی از نگاه‌های ناصحیح سازمانی و یا به دلایل مدیریتی که اهم آن‌ها

بودجه است، می‌باشد که پایان‌نامه را با بن‌بست روبرو می‌سازد. نحوه تحلیل یافته‌ها و بیان نتایج در علاقمندی مدیران سازمان‌های مربوطه نقش بسزایی دارد. بیان مسائل و مشکلات سازمان‌های آرشیوی همیشه با الزاماتی

همراه بوده است. بی‌طرفی در ارائه نتایج و راهکار مناسب موجب علاقمندی مدیران مربوطه می‌گردد.

پراکنده بودن سازمان‌های آرشیوی در کشور و حتی در یک شهر موجب تکرار برخی

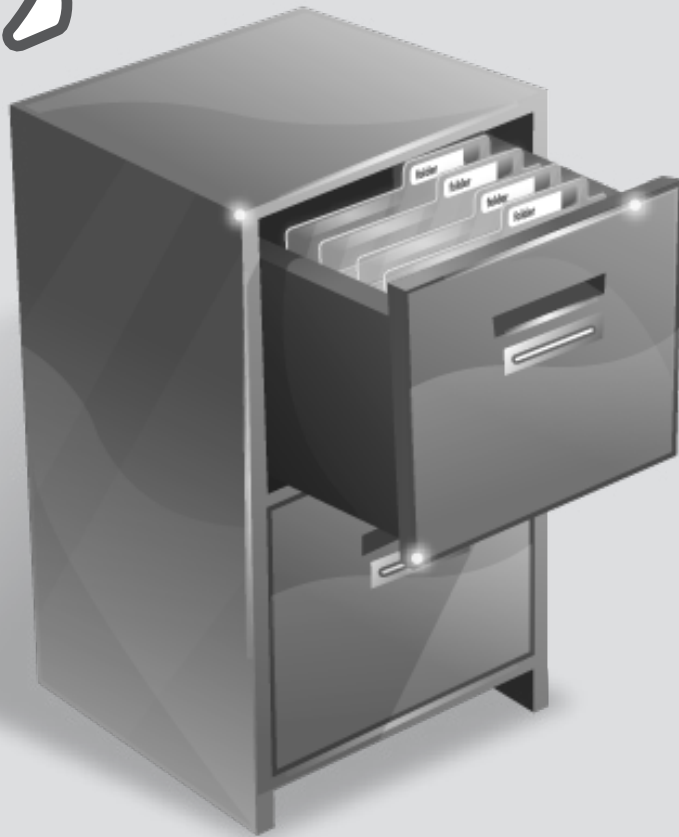
روى ارزش

از موضوعات می‌گردد. این امر موجب عدم علاقه افراد و سازمان‌ها در بکارگیری نتایج حاصله می‌شود. موضوعات پایان‌نامه‌های آرشیوی اغلب در حوزه‌های تنظیم و توصیف، مدیریت آرشیو، تاریخ شفاهی و... است. لازمه دست یافتن به موضوعات جدید پژوهش‌های تکمیلی، مطالعه پژوهش‌های خارجی و نه تقلید از آن‌ها، بیان ایده‌های جدید اساتید و دانشجویان و همکاری پژوهشی دانشجویان و اساتید است. دانشجویان می‌بایست دست از تلاش برداشته و در این راه همت گمارند.

برای کاربردی شدن نتایج پایان‌نامه‌های این حوزه نوپا در ایران، لازم است ابتدا دانشجویان به بیان چالش‌های موجود در رشته بعنوان موضوعات جدید در این حوزه، توجه به نیاز واقعی سازمان‌های آرشیوی برای انتخاب موضوعات، استفاده از منابع مناسب برای تدوین پایان‌نامه، توجه به قوانین سازمان‌ها هنگام ارائه پیشنهادها برآمده از پژوهش، انتشار کتاب و مقاله از پایان‌نامه در زمان مناسب بپردازند. سپس با تغییر نگرش مدیران و کارمندان سازمان‌های آرشیوی، همکاری مدیران سازمان‌های آرشیوی، اختصاص بودجه مناسب برای کاربردی ساختن این نتایج مهم را فراهم سازند. این امر در جهت ایجاد شغل برای دانشجویان و ارتقای علمی سازمان مربوطه موثر است.

همچنین اساتید بزرگوار این رشته می‌توانند با هدف گذاری‌های بروز و تعیین نقطه اعتلای این رشته موجب ایجاد پایان‌نامه‌هایی برای برداشتن گام‌های نوین در رشته مطالعات آرشیوی شوند و از سیل وجود پایان‌نامه‌های بلااستفاده در کتابخانه‌ها جلوگیری نمایند.

مجموعه سازمان و مدیران ارشد

فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراسی

مرکز اسناد و مطبوعات آستان قدس رضوی

سازمان کتابخانه، موزه و مرکز اسناد
آستان قدس رضوی

- فاطمه خسروی
- دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)
- Fatemekhosravi57@yahoo.com •

گردید.

۲- بخش مخزن اسناد: ثبت، نگهداری و حفاظت از انواع اسناد تحویلی به مخزن اعم از اسناد خطی، چاپی، تصویری، شنیداری، همچنین انجام فعالیت‌های پژوهشی و پاسخگویی به مراجعه‌کنندگان از حیث اسناد و کتب تاریخی از وظایف بخش فوق می‌باشد.

واحدهای گروه اسناد

۱- کتابخانه تخصصی تاریخ: هدف از تاسیس این کتابخانه، تأمین نیازهای پژوهشی محققان و مراجعان و کارکنان مدیریت اسناد و مطبوعات می‌باشد. این کتابخانه در سال ۱۳۷۶ تاسیس و حدود ۱۰۰۰۰ جلد کتاب در حوزه تاریخ ایران، جهان، تاریخ اسلام و تاریخ مطبوعات دارد.

۲- تالار محققان اسناد: ارائه خدمات به محققان اسناد از طریق رایانه، اسکن سند و عکس و تبدیل فیلم و کاست به لوح فشرده از وظایف آن می‌باشد.

۳- واحد پژوهش اسناد: بررسی اسناد و مطبوعات موجود در مخازن اسناد و مطبوعات، انتخاب موضوع‌های پژوهشی، اولویت‌بندی موضوع‌ها بر مبنای سیاست‌های سازمان و در راستای سیاست اطلاع‌رسانی این اداره، تحقیق و پژوهش در موضوع‌های مصوب شورای پژوهش سازمان، استفاده از راهنمایی و مشاوره اساتید دانشگاه و کارشناسان سند برای رفع مشکلات پژوهشی و تهیه و تنظیم مقالات در قالب دفاتر اسناد، از وظایف این واحد است.

سابقه تاسیس مدیریت اسناد و مطبوعات آستان قدس رضوی به سال ۱۳۷۶ بر می‌گردد. تا قبل از آن اسناد و مطبوعات در اداره مخطوطات کتابخانه مرکزی نگهداری می‌شد.

آرشیو مطبوعات این کتابخانه در سال ۱۳۵۹ به صورت مستقل با تکیه بر دریافت نشریات وقفی و اهدایی و خریداری، تاسیس و به ارائه خدمات پرداخت. از سال ۱۳۶۹ با پیدا شدن اسناد آستان قدس در یکی از اماکن متبرکه که پیشینه تاریخی این بقعه مقدس را در بر داشت، فصل جدیدی در منابع کتابخانه آستان قدس و همچنین در تاریخ ایران گشوده شد و این اسناد در زیر مجموعه مطبوعات تحت عنوان آرشیو مطبوعات و اسناد قرار گرفت.

دو گروه این مرکز عبارتند از:

الف) گروه اسناد: گردآوری، طبقه‌بندی، ارزشیابی، نگهداری، نمایه‌سازی و ارائه خدمات به محققان، انجام فعالیت‌های پژوهشی با استفاده از اسناد موجود و حفظ تاریخ شفاهی از طریق مصاحبه از وظایف گروه فوق می‌باشد.

بخش‌های گروه اسناد

۱- بخش تاریخ شفاهی: با هدف جمع‌آوری، نگهداری و طبقه‌بندی خاطرات شفاهی مربوط به آستان قدس، آرشیو تاریخ شفاهی در سال ۱۳۷۶ در اداره اسناد تاسیس

اصول فهرستنویسی، تعدادی دستنامه، فهرست و اصطلاحنامه تهیه کرده است.

بخش فیلمتک

کتابخانه آستان قدس رضوی به منظور فراهم آوردن تسهیلات لازم برای محققان و دستیابی به آثار علمی و اسلامی، به جمع آوری میکروفیلم‌هایی از کتب خطی کتابخانه و سایر مراکز فرهنگی در داخل و خارج از کشور اقدام نموده است. این میکروفیلم‌ها در بخش فیلمتک و داخل فایل‌های ویژه نگهداری می‌شود.

ب) گروه مطبوعات: این گروه از سال ۱۳۵۹ به صورت مستقل بر مبنای نشریات وقفی و اهدایی در کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی تأسیس شد و اکنون زیر نظر مدیریت امور اسناد و مطبوعات فعالیت می‌نماید. وظایف اصلی گروه فراهم آوری، آماده‌سازی، نگهداری، اطلاع‌رسانی و ارائه خدمات مجموعه نشریات داخلی و خارجی است که از طریق اهداء، خرید، وقف و مبادله فراهم می‌گردد.

این بخش علاوه بر نمایه‌سازی اسناد و عکس‌ها براساس

زمان تشکیل انجمن آرشیود

مصاحبه با جناب آقای دکتر سعید رضایی شریف آبادی
استاد گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه الزهراء (س)
رئیس انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران

با توجه به نیازهای امروز جامعه آرشیوداران کشور برای پیگیری امورات صنفی و علمی و با عنایت به آنچه که قبلاً از طرف شما بیان شده، از جمله سخنان شما در مراسمی که در سال ۱۳۸۶ در سرای اهل قلم برگزار شد، و پس از تحولاتی که طی این مدت رخ داده، لازم دانستیم با شما استاد گرانقدر به عنوان یکی از پایه‌گذاران رشته مطالعات آرشیوی و نیز به عنوان رئیس انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران، درباره "ضرورت تشکیل انجمن آرشیوداران ایران" گفتگو کنیم.

ایران ایران فرا رسیده است

• مصاحبه کننده: فرزانه بهارلو

• دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا (س)

farzanehbaharluo@gmail.com

• تاریخ مصاحبه: ۹۴/۱۲/۰۲

اکنون چهار سال از اولین آموزش‌های رسمی دانشگاهی این رشته در مقطع کارشناسی ارشد می‌گذرد، آیا این رشته نیازی به تشکیل انجمن علمی دارد؟

بسم الله الرحمن الرحيم. زمانی که هنوز این رشته تشکیل نشده بود، یعنی حدود نه سال پیش که کارم را در آرشیو ملی شروع کردم، مطالبات زیادی برای تشکیل انجمن علمی در حوزه آرشیو وجود داشت و این مطالبات در سال‌های اخیر افزایش یافته است.

در آن زمان عرض من این بود که تشکیل یک انجمن علمی به یک حداقل‌هایی نیاز دارد؛ از جمله اینکه آن حوزه خاص یک رشته دانشگاهی داشته باشد، نشریه‌ای معتبر در آن رشته منتشر شود و تعدادی از متخصصان و صاحب‌نظران در آن رشته فعالیت کنند. تا چند سال پیش این حداقل‌ها وجود نداشت و فعالیت‌های گروهی آرشیوداران به تعدادی سخنرانی و تبادل نظر در نشست‌های مناسبی و اجتماعات مجازی آرشیوداران محدود شد. مثلاً وبلاگ آرشیویست‌های ایران تشکیل شد که آرشیوداران به تبادل افکار و گزارش فعالیت‌های حرفه‌ای شان پرداختند و مطالب علمی را به اشتراک گذاشتند.

امروز که داریم صحبت می‌کنیم اوضاع عوض شده است؛ رشته مطالعات آرشیوی در سطح کارشناسی ارشد در کشور تصویب شده و حداقل در دو دوره دانشجویان مطالعات آرشیوی فارغ‌التحصیل شدند یا در حال دفاع از پایان‌نامه‌های خود هستند. امروز در حوزه علوم آرشیوی دو، سه نشریه معتبر منتشر می‌شود که یکی از آن‌ها نشریه علمی - پژوهشی گنجینه اسناد است. نشریه دیگری هم توسط آرشیو ملی منتشر می‌شود که دومین شماره آن هم اکنون منتشر شده و همینطور نشریات دانشجویی که در حوزه مطالعات آرشیوی فعالیت می‌کنند و تعدادی مقالات خوب هم در حوزه آرشیو در سایر نشریات معتبر منتشر می‌شود.

به نظر من امروز زمان تشکیل انجمن آرشیوداران ایران فرا رسیده و فکر می‌کنم شرایط تولید علم و فعالیت‌های پژوهشی، آموزشی و تخصصی با گذشته متفاوت شده است.

چه عواملی بر تشکیل انجمن آرشیوداران ایران در حال حاضر موثر است؟

همانطور که اشاره کردم، امروز که داریم صحبت می‌کنیم، رشته مصوب دانشگاهی وجود دارد و فارغ‌التحصیلان رشته مطالعات آرشیوی در مراکز تخصصی مشغول به فعالیت هستند. تعدادی از اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها در حال تدریس دروس مختلف این رشته هستند و جای خالی فارغ‌التحصیلان دکتری آرشیو را تا حدودی پر کرده‌اند. در کنار این افراد متخصصانی که دوره‌های مختلف را گذرانده‌اند و در سازمان‌های آرشیوی مشغول به کار هستند، تعدادشان کم نیست. همه این افراد می‌توانند هم عضو انجمن باشند، هم هیات موسس و هیات مدیره انجمن را تشکیل بدهند و گام در راه تشکیل انجمن علمی آرشیوداران ایران بردارند.

نقش دانشجویان دانشگاه الزهراء (س) در تسریع روند تشکیل انجمن چیست؟

از بین بیش از صد دانشگاه و موسسه آموزش عالی که در کشور فعال هستند، تنها دو دانشگاه رشته مطالعات آرشیوی را در سطح کارشناسی ارشد راه‌اندازی کرده‌اند و هم‌اکنون دانشجویی می‌پذیرند. ابتدا دانشگاه تهران و به دنبال آن هم دانشگاه الزهراء (س) اقدام به پذیرش دانشجو کردند. یعنی دانشگاه تهران و الزهراء (س) جزء پیشتازان آموزش علوم آرشیوی در دانشگاه‌های کشور هستند. بنابراین به نظر من دانشجویان دانشگاه الزهراء (س) می‌توانند در واقع بازوهای اصلی شکل‌گیری انجمن باشند. دانشجویان این دانشگاه امروز می‌توانند در مجامع واقعی و مجازی که وجود دارد، از جمله وبلاگ آرشیویست‌های ایران، کانال تلگرامی آرشیویست‌های ایران و نشریه مطالعات آرشیوی، زمینه‌های استقبال از تشکیل انجمن آرشیوداران ایران را پایه‌ریزی کنند. من از همه افرادی که به حوزه آرشیو علاقمند هستند، دعوت می‌کنم اعلام آمادگی برای همکاری کنند. شخصاً هم علاوه بر اعلام آمادگی، سعی خواهیم کرد که مقدمات شکل‌گیری انجمن آرشیوداران ایران را از طریق کمیسیون انجمن‌های علمی کشور که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است، دنبال کنیم.

نقش انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران در تشکیل این انجمن چیست؟

انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران می‌تواند جزء انجمن‌های همکار باشد. در گذشته هم یکی از هدف‌های انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی این بوده که بعضی از نشست‌ها، سخنرانی‌ها و کارگروه‌هایی که دارد، در حوزه آرشیو باشد. حتی برای تشکیل کمیته آرشیو هم دعوت کرده بودند. در میان هیات مدیره انجمن افرادی بوده و هستند که در حوزه آرشیو مسئولیت اجرایی، تدریس و تالیف داشته‌اند. این‌ها همه نشان‌دهنده این است که انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران می‌تواند همکار خوبی برای این انجمن

باشد. البته نکته مهم این است که انجمن آرشیداران ایران علاوه بر انجمن کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران می‌تواند از همکاری سایر انجمن‌های علمی هم بهره ببرد. انجمن‌هایی مانند انجمن ایرانی تاریخ، انجمن مدیریت، انجمن فناوری اطلاعات می‌توانند علایق مشترکی با انجمن آرشیداران ایران داشته باشند. به هر حال یکی از وظایف سازمان‌های آرشویی نگهداری و اطلاع‌رسانی اسناد اداری و مدیریتی دستگاه‌های دولتی با استفاده از فناوری‌های روز دنیاست؛ بنابراین انجمن‌های یاد شده می‌توانند انجمن‌های همکار و پشتیبانی‌کننده انجمن آرشیداران ایران باشند.

به نظر شما در صورت تشکیل انجمن آرشیداران ایران، این انجمن در اولین گام‌ها، با چه چالش‌هایی مواجه خواهد شد؟

هر انجمنی در شروع فعالیتش نیاز به کسب تجربه دارد و انجمن آرشیداران ایران هم از این قاعده مستثنی نیست. شاید قبل از هر چیزی باید به فکر این بود که هیات موسسان چه افرادی باشند. باید با افراد مختلف صحبت و رایزنی شود تا در هیات موسس حضور یابند و اساسنامه انجمن را تدوین کنند، پس از آن مجمع عمومی و انتخابات با نظارت کمیسیون انجمن‌های علمی کشور برگزار شود. اما نباید از انجمن دوره اول انتظار زیاد داشت. انجمن باید تجربه کسب کند. شاید یکی از مهمترین چالش‌های انجمن معرفی خود در جامعه علمی و تخصصی است که ثابت کند وجودش به عنوان یک حوزه علمی ضرورت دارد.

و صحبت پایانی ...

من از همه علاقمندان حوزه آرشوو، آن‌هایی که تدریس می‌کنند، یا در سازمان‌های آرشویی فعالیت می‌کنند و یا تحصیل می‌کنند، از همه درخواست می‌کنم که سهمی در تشکیل انجمن داشته باشند تا هر چه زودتر شاهد تاسیس انجمن آرشیداران ایران باشیم.

از زمانی که به این مصاحبه اختصاص داده‌اید کمال تشکر را دارم.

موفق باشید.

شبیه

در آرشیو ملی!

• عاطفه عبدی

• دانشجوی ورودی ۹۳ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)
• atefeh.abdi70@gmail.com

مطالب زیادی راجع به تاریخ کشورشان و نیز آرشیو آموختند، خاطراتی خاص برایشان رقم خورد، دوستان جدیدی پیدا کردند و داستان جذاب و جالبی برای تعریف کردن در بازگشت به خانه داشتند.

جای چنین برنامه‌هایی که باعث افزایش آگاهی عموم مردم درباره تاریخ کشورشان و نیز دسترسی آنان به اسناد و مدارک و پیشینه‌های تاریخی و بطور کلی آشنایی با آرشیو یک کشور شود، در کشورمان با این سابقه تاریخی طولانی و چندهزارساله، بسیار خالیست؛ خصوصاً برای کودکان که آینده‌سازان یک جامعه هستند.

بزرگسال شبی را در موزه آرشیو ملی واقع در واشنگتن - که با همکاری این بنیاد و آرشیو ملی آمریکا تشکیل شده است - گذراندند تا با گنجینه‌های با ارزش کشورشان آشنا شوند. در این برنامه که از ساعت ۱۹ روز ۶ فوریه تا ساعت ۸:۳۰ روز ۷ فوریه ۲۰۱۶ (برابر با ۱۷ و ۱۸ بهمن ۱۳۹۴) ادامه داشت، کودکان با کیسه‌های خواب خود به مکان مقرر آمدند، با اسناد و پیشینه‌های ارزشمند کشور آمریکا و نیز قهرمانان تاریخی‌شان آشنا شدند، حدود قدرت، مسئولیت و وظایف دولت و شهروندان را آموختند، به تماشای فیلم پرداختند، شب را در آرشیو خوابیدند و در پایان نیز با صبحانه‌هایی که آرشیویست‌ها برای آنان تهیه کرده بودند، پذیرایی شدند! بدین ترتیب این کودکان در پایان این برنامه

بنیاد آرشیو ملی یک سازمان غیرانتفاعی مستقل در واشنگتن است که آگاهی عمومی درباره آرشیو ملی را افزایش می‌دهد، فهم و درکی عمیق‌تر از میراث کشور آمریکا را به عموم مردم القاء و از این طریق شهروندان را به مشارکت در دموکراسی تشویق می‌کند. این بنیاد به عنوان شریک و یاری‌دهنده آرشیو ملی آمریکا، در نمایشگاه‌ها، برنامه‌های عمومی، طرح‌های آموزشی و معرفی پیشینه‌های آمریکا برای مردم در سراسر کشور و جهان، حمایت مالی و فکری خلاقانه به عمل می‌آورد.

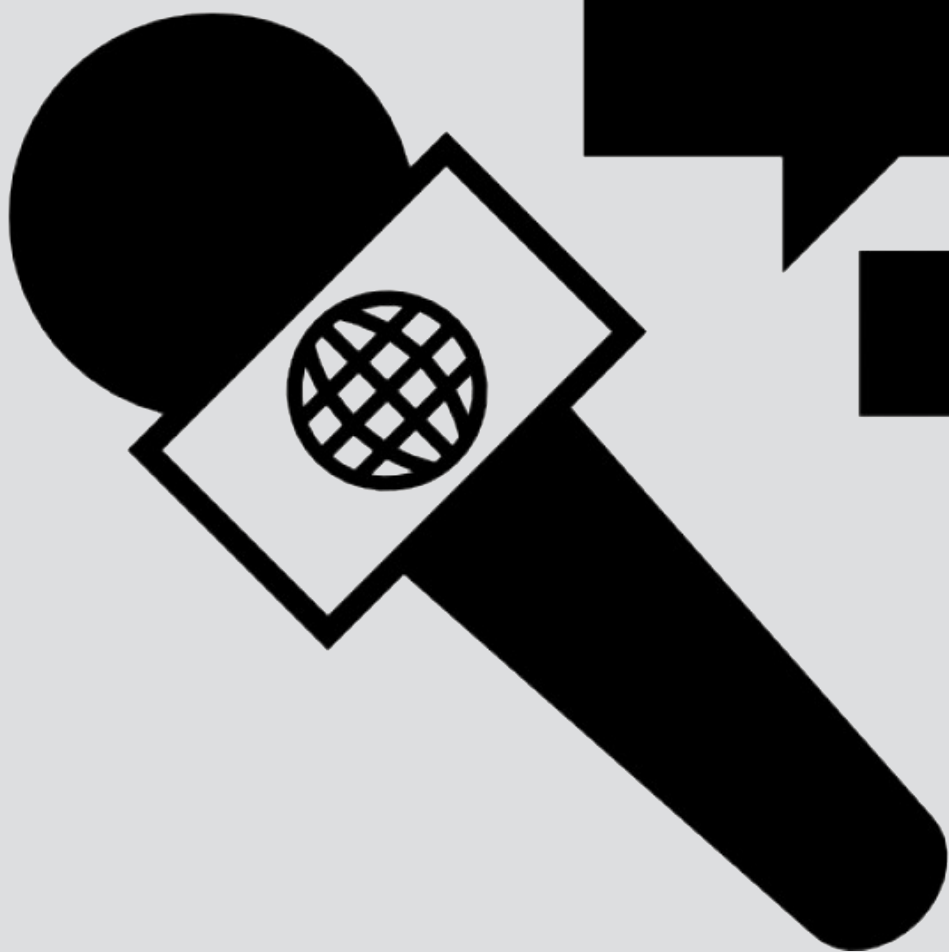
در راستای این اقدامات و حمایت‌ها، بنیاد آرشیو ملی، برنامه‌ای با عنوان Sleepover at the national archives برگزار کرد که طی آن کودکان ۸ الی ۱۲ سال به همراه یک

فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهر (س)

خبر از دانش

همایش مهرشناسی ایران

• فرزانه بهارلو

• دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهرا (س)
farzanehbaharluo@gmail.com

کردند: «از ۵۰ چکیده رسیده به دبیرخانه همایش، ۱۴ چکیده پذیرفته شده که از مقالات ارسالی ۱۰ مقاله مورد پذیرش واقع شد و در نهایت ۱۳ مقاله امروز ارائه خواهد شد. در پنل اول با ۷ مقاله و در پنل دوم با ۶ مقاله میزبان شما هستیم.»

در پنل اول زمینه‌های نظری مهرشناسی توسط آقای دکتر شیخ‌الکمایی، معاونت بخش کتیبه‌های موزه باستان شناسی دانشگاه تهران ارائه شد که ایشان به بیان تحول معنایی مهر کردن در دوره مغول، پیشینه مهر، کاربرد مهر، چگونگی تایید اسناد حکومتی و قضایی و نمایش نمونه مهرها پرداختند. خانم محبوب نیز به بیان مهرنگاری افشاری پرداخت که از مهرهای موجود در آستان قدس رضوی بهره جسته بود. سپس آقای حسن آبادی، رئیس بخش اسناد آستان قدس رضوی به بیان رابطه القاب و مهرها در دوره قاجاریه و ساختار مهرها با استفاده از القاب پرداختند. ایشان مژده دادند که کاربرد مهر در آستان قدس رضوی تهیه شده و در سال آینده از پایگاه اطلاعاتی مهر رونمایی خواهد شد.

هادی عزیزی‌فر، کارشناس ارشد گرافیک نستعلیق، مهر در دوره قاجار را بررسی کردند. پس از وی، سرکار خانم جواهری، کارشناس ارشد تاریخ، مهر عقدنامه‌ها را مورد بررسی قرار دادند. آقای ابوالقاسمی، از اعضای

اولین همایش مهرشناسی ایران با همت پژوهشکده اسناد، انجمن ایرانی تاریخ و انجمن زنان پژوهشگر تاریخ، ساعت ۱۴ پنجم اسفند ماه در آرشیو ملی ایران برگزار شد.

پس از گردهمایی جمعی از اساتید و دانشجویان تاریخ، هنر و مطالعات آرشیوی با پیش سرود ملی و قرآن همایش آغاز بکار کرد. ابتدا آقای یوسفی‌فر معاونت آرشیو ملی، به بیان اهمیت مهرشناسی بعنوان بخش مهمی از دانش سندشناسی پرداختند و این همایش را گام نخست از فعالیت‌های پژوهشکده اسناد دانستند. همچنین ایشان تبدیل این نشست‌ها به زمینه‌های پژوهشی را از دستاوردهای همایش برشمردند. وی خاطرنشان کرد که: «امروزه نیازمند موزه مهر هستیم. در کشور ما نظامی برای سازماندهی مهرها وجود ندارد، درحالی‌که حداقل در آرشیو ملی ایران مجموعه‌ای از مهرها و ادوات مهرسازی را در اختیار داریم. مطالعات مهرشناسی نیازمند مدیریت است که می‌تواند مهرشناسی کشور را به منصف ظهور بگذارد.»

سپس آقای جعفری‌مذهب، دبیر علمی همایش، سفرانی خود را ایراد فرمودند. پس از غیر مقدم به حضار، ایشان یکی از وظایف پژوهشکده اسناد و آرشیو ملی را ایجاد زمینه‌های پژوهشی دانستند و بیان

برانی (دوره اسلامی)

توجهی رسیده بودند. علی‌رغم نظر بسیاری از مورخان که معتقدند ۱۵ صدر اعظم در این دوره صدارت کردند، ایشان از ۱۵۰۰ سند مورد بررسی و ازهر فرمان، ۱۶ صدر اعظم برای این دوره معرفی کردند و متن مهرها را به دو دوره تقسیم کردند. ایشان خاطر نشان کردند که سال آینده کتاب "مجموعه‌ای از ۱۴ فرمان آقا محمدخان قاجار" منتشر می‌شود.

ضهور اساتید ارجمند آقایان فراستی، عزیزی و نیز دانشجویانی مانند خانم سفیان در این همایش، نشان از اهمیت مهرشناسی میان آرشیوداران است. این امر رابطه تنگاتنگ رشته مطالعات آرشیوی، تاریخ و هنر را آشکار می‌کند و موجب ایجاد زمینه‌های پژوهشی نوین میان دانشجویان این رشته می‌شود.

این همایش با بیان تعلیل آقای جدی از مقالات ارائه شده، در ساعت ۱۹ پایان یافت.

مطابق اعلام دبیرخانه همایش، چکیده مقالات و مجموعه مقالات این همایش اردیبهشت ماه منتشر خواهد شد.

هیئت علمی دانشگاه شیراز، به بازنواری مهر کوچک در منشآت صفوی پرداختند و تفاوت آن را با مهر کوچک انگشتر بیان کردند.

در پنل دوم آقای جدی، مدیر این پنل، از اهمیت این همایش به گردهمایی متخصصان مهر اشاره فرمودند. سپس خانم محمدی زاده از دانشگاه هنر تبریز، به بررسی مهرهای زنان دوره قاجار پرداختند و پس از وی آقای محمدی، کارشناس فهرستنویسی اسناد تاریخی، مقاله‌ای را با عنوان "مهر فرودستان: سنخ‌شناسی مهر در اجاره‌نامه‌های دوره قاجار" پرداختند. مهدی صراگرد نیز "مهرها و عرضه‌های قرآن بایسنقری" را که در آستان قدس رضوی موجود است، بررسی کرد. سپس خانم سفیان، دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س) به بیان "مقایسه تطبیقی سازماندهی مهر در موزه‌های ایران و خارج از کشور و ارائه الگوی پیشنهادی" پرداختند و در پایان آقای فراستی از موسسه تاریخ معاصر ایران، "مهرهای صدر اعظم‌های قاجاری از آغاز تا مشروطه" را بررسی کردند که به نتایج جالب

مراسم رونمایی از مجموعه آیین افتتاح موزه کتاب

- زینب‌السادات صندید
- دانشجوی ورودی ۹۴ کارشناسی ارشد مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)
- zeinabsadatsandid@yahoo.com

کشور یادآور شدند. رئیس کتابخانه ملی ایران با اشاره به تاریخ شفاهی و ضرورت انتقال آن به آیندگان در خصوص دیجیتال‌سازی کتابخانه ملی بیاناتی را ارائه کردند. وی همچنین با توجه به افزایش تعاملات ملی و بین‌المللی در حوزه پژوهشی، کتابخانه‌ای و آرشیوی به ثبت آثار کشور در حافظه جهانی، برقراری ارتباط با نهادهای گوناگون نظیر ایفلا، ایکا و یونسکو و نیز چاپ مجموعه نسخ خطی ایران با عنوان «فتا» اشاره کرد.

در ادامه احمد مسجدجامعی، عضو شورای اسلامی شهر تهران، با اشاره به اسناد به عنوان هویت ملی ایران، خاطره‌ای را درباب تقدم فرهنگ بر صنعت تعریف کردند. وی خاطر نشان کرد که فرهنگ پیش از هر چیز زمینه ساز مبادلات و مناسبات اقتصادی، تباری و صنعتی است. مسجدجامعی سخن خود را با تاکید بر نقش فرهنگ و رسانه اینگونه پایان داد که: «اصحاب فرهنگ و هنر می‌توانند دیدگان و افکار مردم را به دولت و آرا و اندیشه‌های دولت را به مردم منتقل کنند».

سپس جناب آقای دعائی، سرپرست سازمان اطلاعات و یار دیرین امام خمینی (ره)، ادامه مراسم

کتابخانه ملی ایران در تاریخ ۲۴ بهمن ماه طی مراسمی با حضور اسحاق جهانگیری معاون اول رئیس‌جمهور اقدام به افتتاح موزه کتاب و میراث مستند و نیز رونمایی از مجموعه تصویری ایران نمود. در ابتدای این نشست به منظور معرفی کتابخانه ملی ایران و کلیه بخش‌های این مجموعه عظیم کلیبی پخش شد.

سپس با توجه به ایام مبارک دهه فجر و پیروزی انقلاب اسلامی شعری خدمت حضار تقدیم شد و نیز مبری برنامه با پرسش و پاسخ‌هایی با محوریت انقلاب برنامه را آغاز کردند.

در ادامه با حضور دکتر اسحاق جهانگیری معاون اول رئیس‌جمهور مراسم با جدیت بیشتری دنبال شد. ضمن قرائت قرآن و پخش سرود ملی و نوشامدگویی به معاون اول رئیس‌جمهور، از ریاست کتابخانه ملی به عنوان آغازکننده این مراسم دعوت شد تا در بایگ‌خانه حاضر شوند.

دکتر صالحی امیری، ریاست کتابخانه ملی، ضمن ابراز فرسندی از توفیق ایجاد موزه کتاب، کتابخانه ملی را اندیشگاه بزرگان و فرهیفتگان دانسته و وظیفه کتابخانه ملی را در جهت حفظ میراث ماندگار

تصویری ایران در یک نگاه

و میراث مستند ایران

این مدت بوده است.»

در پایان با حضور بزرگانی چون اسحاق جهانگیری معاون اول رئیس جمهور، سیدرضا صالحی امیری رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی، محمد باقر نوبخت رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، احمد مسجد جامعی عضو شورای اسلامی شهر تهران، طیب نیا وزیر امور اقتصاد و دارایی، سلطانی فر رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و جمعی از چهره‌های فرهنگی کشور از مجموعه تصویری ایران که شامل ۱۴۶ هزار عکس، ۱۳ هزار اسلاید عکس، ۱۳ ساعت فیلم «Full HD» و ۱۰۰ هزار مقاله فارسی و انگلیسی از بناهای تاریخی، غارها، مناره‌ها، کاروانسراها، پل‌ها، امامزاده‌ها و سایر موارد میراث فرهنگی ایران است، رونمایی شد.

نوشبختانه این مجموعه با پیگیری‌های سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران در فهرست ملی حافظه جهانی یونسکو ثبت شده است.

در افتتاحیه مراسم با حضور اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس جمهور و رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی موزه کتاب افتتاح شد.

در این موزه آثار نفیس فنی، کتاب‌های چاپ سنگی، اسناد تاریخی، تابلوهای نفیس، عکس‌های

را با ارائه فاطره‌ای از سفرشان به عراق و کویت به همراه حضرت امام (ره) نقل کردند که با دیدن گذرنامه امام در موزه کتاب به یاد آن افتاده بودند. در ادامه با توجه به اهمیت علم و دانش، از معان اول رئیس جمهور تقاضا داشتند تا به حقوق اعضای هیئت علمی و تداوم مجموعه نفیس دایره المعارف بزرگ اسلامی توجه ویژه‌ای شود.

همچنین آیت‌الله مفتح داماد و جناب آقای دکتر مهدوی به ارائه سفنات خود و درخواست‌هایی از دکتر اسحاق جهانگیری معاون اول رئیس جمهور پرداختند. در ادامه مراسم معاون اول رئیس جمهور به تبیین بیانات خود با تاکید بر ارزش و اهمیت کتاب پرداختند و فرمودند: «آثار مکتوب در زمره مهم‌ترین‌هاست و هیچ چیز جای کتاب را نخواهد گرفت.» اسحاق جهانگیری با اشاره به کتاب قرآن به عنوان مجزه پیامبر اسلام (ص)، لزوم حفظ جایگاه ولای کتاب و پدیدآورندگان آثار مکتوب را خاطر نشان کرد. معاون اول رئیس جمهور حفظ و صیانت از میراث علمی و فرهنگی را از تکالیف مهم دولت برشمرد و گفت: «نوشبختانه سازمان میراث فرهنگی و کتابخانه ملی طی سال‌های اخیر گام‌های مهمی در این زمینه برداشته‌اند و جلب اعتماد نخبگان و توجه به سرمایه‌های فرهنگی از جمله اقدامات ارزشمند در

در این مراسم همپنین با حضور معاون اول رئیس جمهور و شماری از وزرا، از دست اندرکاران و گروه جمع آوری مجموعه تصویری ایران نیز تقدیر شایسته‌ای به عمل آمد.

تاریفی و اسناد مرتبط با برفی مشاهیر فرهنگی معاصر برای نخستین بار در معرض دید عموم قرار می‌گیرد. این موزه با هدف کمک به ارتقاء ارزش‌های فرهنگی در جامعه و اشاعه فرهنگ و تمدن غنی ایران اسلامی افتتاح شده است.

فراخوان همکاری با فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س)

فصلنامه علمی - دانشجویی مطالعات آرشیوی دانشگاه الزهراء (س) از کلیه دانشجویان که تمایل دارند مطالب خود را برای این نشریه ارسال کنند، درخواست می‌کند تا آثار خود را به همراه مشخصات (نام، نام خانوادگی، مقطع تحصیلی، دانشگاه محل تحصیل) در موضوعات ذیل از طریق پست الکترونیک به آدرس archive.alzahra@gmail.com ارسال نمایند.

- مقاله‌های آرشیوی
- معرفی سازمان‌های آرشیوی داخلی
- معرفی سازمان‌های آرشیوی خارجی
- معرفی کتاب در حوزه آرشیو
- معرفی پایان‌نامه‌های مربوط به حوزه آرشیو
- معرفی چهره‌های آرشیوی (به طور مثال سندشناس، سکه‌شناس و ...)
- معرفی وبسایت‌های آرشیوی
- آشنایی با اصطلاحات آرشیوی
- اخبار آرشیوی
- گزارش سمینار، سخنرانی و همایش‌های آرشیوی
- معرفی تکنولوژی‌های روز مرتبط با رشته
- عکس‌های تاریخی معتبر همراه با توضیحات
- مطالب مناسب‌تی تاریخی
- طنز انتقادی
- خاطره‌های جالب کارآموزی، خاطره‌های شغلی و خاطره‌های تحصیلی